

mokslo menas literatūra

Lietuvos
istorijos
mokslo
menas
literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1974 METAI

VASARIO MEN. 2 D. / FEBRUARY 2, 1974

PART TWO — Nr. 28 (5)

Šiame numery

Pora krūptelėjimų muzikiniu reikalui.

Lietuvos istorijos šaltinių leidimas.

A. Landsbergio stebuklingieji vaidinimai.

Hugo von Hofmannstahl poezija.

Apie J. Maritain, G. Marcel ir F. Mauriac.

Pagrēbstai.

Spygliai ir dygliai.

Kertinė paraštė

Pora krūptelėjimų muzikiniu reikalui

Passaulioje esame apsilaukę pulias vėl ilgam laikui nukrinta iki vos apčiuopiamo plazdžimo. Abundancija ir vėl, kada jau geram šoktelėjimui pasiruošti ir laiko būna per mažai; viskas tada atliekama didžiausioje įtamppoje ir atliekama tik šiaip taip. To neatstiktu, jeigu kultūrinio gyvenimo išoriniu aprašku planuotojai (argi tokį mūsuose jau yra?), anot to posakio, lėtai, bet užtikrintai metai po metu dirbtu, neatleidami vadžių.

Mums atrodo, kad žmonių, savo kūryba galinčių teigiamai atsakyti į šiuos grësmingus klausimus, mūsuose dar netruksta. Trūksta tik kultūrinė veikla besirūpinančių institucijų, trūksta daug kultūrinių srities planuotojų, tiek realistų, tiek vizionierų.

Beveik tikra, jog 1974 metais ne kartą spaudojė ir įvairiuose susirinkimose minėsimė mūsų egzodo iš tėvynės 30 metų sukaktį. Bet dar nevėlu atsigriebti bent ateiniančiais, 1975 metais. O sukaktuvinė proga taipgi yra didžiai reikšminga ir svarbi ne vien išleivijai bet ir visai lietuvių tautai: tai mūsų genialus muzikos ir tapytojo Mikalojaus K. Čiurlionio Šimtmetės giminimo sukaktis. Okupuotoje tėvynėje pasilikusieji visa tai minės koncertais, akademijomis, studijiniais leidiniais, monografijomis ir daug kuo kitu, kiek tik salygos ir okupantams. Gražu būtų, kad pro šimtametį Čiurlionio sukaktį ir išleiviją nepraeitų negirdomis.

Tad kodėl nesuruošti 1975 metais išleivijos dainų šventės, ja dedikuojant didžiolio Čiurlionio atminimui! Kodėl nesurengti Čiurlionio simfoninių, kaminių ir vokalinų kūrinių grandiozinio koncerto! Sakysit, sunku ir neįmanoma. Bet jeigu vienų tik ateitininkų kongresas prieš kelerius metus ištengė su pilnu simfoniniu orkestru, Vytautui Marijotiui diriguoant, atlikti Čiurlionio didžiausią simfoninį veikalą "Jūrą", kaip kai nors lygaus ar net didingesnio nesugebėtū visa išleivija!

Turint galvoje dainą, 1974 metais sueina neužmirština 50 metų sukaktis nuo pirmosios Lietuvos dainų šventės 1924 metais Kaune. Argi šių metais nebūtų buvęs pats didingiausias tos sukakties minėjimas visos išleivijos dainų šventė Chicagoje. Bet niekur neko negirdėt, kad kas nors būtų buvę ta kryptimi planuota bei daryta. O dabar kai nors pradeti, aišku, jau yra per vėlu.

Didelė mūsų nelaimė, kad mes kultūrinio gyvenimo ir jo viešųjų aprašų pulso nesugebame išlaikyti diena iš dienos, metai iš metu lygiai stipras ir aktyvaus. Tautinių šokių ar dainų šventės proga mes tą pulso plėkimą pakeliame beveik iki sprogimo, bet, iškilmei pasibaigus,

LIETUVOS ISTORIJOS ŠALTINIŲ LEIDIMAS

Problemos ir perspektyvos

PAULIUS RABIKAUŠKAS

Pranešimas, skaitytas Lietuvos katalikų mokslo akademijos IX suvažiavime, Bostone, 1973 m. rugpjūčio 31 d.

Sia tema L.K.M. Akademijos suvažiavimuose ne kartą kalbėta. Jau I-jame Akademijos suvažiavime, 1933 m., kan. Pranas Penkauskas skaitė paskaitą "Lietuvos istorijos versmų leidimas". Ja dabar visi galime lengvai rasti naujai perspausdintame "Suvažiavimo Darbu" I-jame tome. Paskaitoje kan. Penkauskas gan plačiai ir konkretiai išdėstė visą reikalą. Suminėjęs įvairių ižymų autorių, kaip Erasmus, Vives ir kt., samprotavimus apie istorijos mokslo naudą ir svarbą, jis smulkiai apibūdina didžiuosius Vakarų Europos tautų istorijos šaltinių rinkinius ir jų išleidimų besirūpinusius asmenis bei institucijas: nuo Mabillon'o Muratori'o, per Monumenta Germaniae Historica, iki Rusijos istorijos mecenato grafo Mikalojaus Rumiancovo parama veikusios carinėje Rusijoje Archeografinės kolegijos. Tokiu vaizduojama mokslo Lietuvos istorijos šaltinių leidimą prieityje, pradėtą pačių lietuvių, būtent pi-joro kun. Motiejus Dogelio paruošta Codex diplomaticus Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae. Gailiai tikta, kad jis ne viską spejō išleisti; kaip tik III-sis serijos tomas, kuriame surinkti Lietuvos dokumentai, liko rankraštyje, vėliau patekusime į Petrapilio Viešąją biblioteką. Daug ko Lietuvą liečiančio išleido lenkai, jų jau pereitame Šimtmetyje įsteigtos mokslo institucijos: Krokuvos Mokslo draugija, 1872 m. tapusi Mokslo akademija; Osollinskij Institutus Lvove; Poznaniés Mokslo draugija. Pavyzdžiu, Codex epistolaris Vitoldi, Magni Ducis Lituaniae 1882 m., yra ir šiandien nepamatomas šaltinių rinkinys Lietuvos istorikams. Daugiau privačia iniciatyva prieš maždaug 110 metų pasirodė 4 dižiliai tomų A. Theiner'io Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae. Gailiai tikta, kad jis ne viską spejō išleisti; kaip tik III-sis serijos tomas, kuriame surinkti Lietuvos istorijos šaltinių išspausdinta, ypačiai iš atokesnijo mūsų krašto istorijos laikotarpio iki 16-jo amžiaus. Bet dar daug medžiagos tebera rankraščiuose, archyvuose; ji mažai kam tezinoma, mažai kam teprincipiama.

Kan. Penkauskas tuokta, baigdamas savo paskaitą, pabrėžė: "Lietuviško (mano pabrakta) — P.R.) istorijos leidimo reikalo toliai atidėlioti nebegalima, nes jis jau ir šiandien darosi opus ir žada būti dar opernis. Darbo iniciatyva ir jo suorganizavimas turėtų gulti ant visų se-

nesniųjų, jau prityrusių istorininkų pečių. Mūsų jaunųjų istorininkų skaičius auga ir, reikia tarti, augs. Kai kurie jų duoda labai daug vilčių ateičiai. Visi jie kaip tūkstantmečio šiam versmų leidimo darbui pagelblyninkais senesniesiems...". Pagallau jis labai teisingai pastebėjo: "Atsiminkime gerai, kad toks viešas ir tautiškas darbas (mano pabrakta — P.R.) kaip kalbamasis tautos istorijos versmų leidimas, tai nėra vieno ar dviejų žmonių ir vienerių ar kelerių metų darbas. Tai ilgesnis laiko tarpo iš anksto pagalvotas ir suplanuotas darbas. Taigi, tokiam darbui tegali vadovauti rimčiausia ir atsakinga tautos institucija. Taip bent iki šioleli buvo ir yra pas visas kultūringiausias ir savo istorijos versmes tvarkyti ir naudoti mokančias tautas. Mums iš jų šiuo atžvilgiu tikrai reikia motyvius". Labai sveikas yra ir kan. Penkauskas baigiamasis patarimas: "... eiti kitų ir didesnių ir mažų tautų išbandytas kelias, būtent galvotrekėliai neskubant, neužsiėžiant sau iš anksto negaliu imti neivykdymo dalyku, visą darbo planą ir jo smulkmenas atsargiai apsvarstant ir derinant su mūsų moksliumi bei finansinu pajėgumu".

Todėl ir krūptelėjam, žvilgtinėti į šiandieninę išleivijos situaciją muzikinė ir bendojo kultūrinio poreikio prasme. Atrodo, kad iš praeities mes dar nepasimokėm. k. brd.

plataus ir planingo leidimo lig šiol nematėme. L.K.M. Akademija, tiesa, nepamiršo to reikalą; ji skatino ir rėmė Konst. Jablonskio 16 a. inventorių išleidimą; jos dalinai sti-epndjuojamas kun. dr. J. Totoraičio tyrimo lietuviškų medžiagų Va-tikano archyvuose. Jei ne karas, okupacijos, tikriausiai būtume turėję ir daugiau tų pastangų vailsų. Bet ne vien karas ir kitos nelaimės čia kaltos. Mūsų krašte dar nebuvo to gilaus įsisamominimo, kad istorijos šaltinių kritikas išleidimas yra vienas iš svarbiausių kultūringios ir savo dalydžiai prieitų gerbiančios tautos uždavinys; nebuvo, tokiams darbui vadovauti rimčiausios ir atsaktingos tautos institucijos, kurios reikalo buvo kan. Penkauskas; net nepasiekta beveik visų Europos valstybių pavyzdžiu — įsteigtas kai ir nedidelj Lietuvos istorijos tyrimėlių centrą Romoje, kur yra tiek daug medžiagos, liečiančios kiekvienu ilgesnei praeiti turėjusios Europos tautos istoriją. Olandai, danai, švedai, suomių — tokios pat mažos valstybės kaip Lietuva, net daugiausia ne katalikių gynemas, tokius valstybės išlaikomus tyrimėlius, centrus arba institutus Romoje turėjo ir jėbeturi; o kai jau kalbėti apie kitus didesnius iš katalikiškų kraštų. Tokios lietuviško centro Romoje anuomet nebuvo išlaikomos, mums skaudžiai atsiliepta. Jei tai būtų buvę mūsų atsakingu įstatimai. Lietuvos istorijos šaltinių gū laikų suprasta ir su atsidėj-

mu įvykydya, pasiunčiant į tokį centrą kokį gerai kvalifikuotą istoriką, šiandien lenkai tarptautinėje plotmeje nebegalėtų savintis sau telęs būti ne tik Lenkijos, bet ir Lietuvos istorikais, ir dar blogiau, Lietuvos istoriją valžuoti vien tik kaip Lenkijos istorijos dalį.

Ne daug kuo pasikeitė šiuo atžvilgiu padėtis ir po karo. Lietuvos pasirodė pora gerai išleisti dvarų ir kaimų inventorių tomų ir dar vienas kitas mažesnės apimties ir ribotos tematikos šaltinių rinkinys. Išėjo taip pat tokiu skambiu pavadinimu "Lietuvos istorijos šaltiniai", bet, kaip jau jau karta buvo pastebėta, jie nemokškai išleisti, tendencingai atrinkti, tikros mūsų krašto istorijos visai neatspindi, o tik ją falsifikuoja.

Bendro, planingo, mokslinio, objektyvaus Lietuvos istorijos šaltinių leidimo lig šiol pačioje Lietuvoje nebuvo ir negirdėjau, kad toks dalykas būtu planuojamas. Ir jei jis ten būtu atliekamas, tiesos ieškančiam istorikui tai neduotu didelės naudos.

Tremtyje, kaip žinome, pirmasis, ėmėsis Lietuvos istorijos šaltinių tyrimėliu, buvo prof. Z. Ivinskis, jau 1949 m. tam tikslui atvykęs į Roma. Bet ir jam tuo kartą padėjo ne kokia aplamai Lietuvos reikalais besirūpinanti institucija, o privatus asmuos, sutelkė savo iniciatyvą tikrai labai kukią jam paramą. Nežiūrint to, archyvų peržiūrėjimo darbas sparčiai vyko, istorikų būrelis Romoje didėjo. Ir kai L.K.M. Akademija atgaivino savo veiklą, jos nariai istorikai nutarė imtis konkretaus užsiėmose esančių Lietuvos istorijos šaltinių išleidimo darbo. Kaip tik šia proga vykė pasitarimai davė pradžią pastoviai Istorijos mokslo sekcijai, kuri gali pasigirti savo 13 metų, pradžioje kiek gyvesne, vėliau, sekocius nariams plačiai išskirsčius, daugiau formaliai veikla. Tačiau gražiam planavimui ir sekmingai pradėtam darbui pastojo kelią ta pati sena klūdis: šiam reikalui medžiaginių pagrindų teikiančios mūsų institucijos nebuvimas. Pasiryžusioms leisti šaltinius teko patiemis rūpintis savo pragyvenimui ir savanoriškai imtis nelengvo tekstuose išleidimui paruošimo darbo. Jel būtų buvusi kokia institucija, kuri būtų užtikrinusi vieno kito istoriko išlaikymą, nei prof. Ivinskui (kuris buvo išsięgis Romoje savo buja) nebūtų reikėję išleisti kitokio užsiėmimo, ir gal dar kitas būtų galėję išlaikyti tam reikalaus atsidėti. Bet, deja, to nebuvo! Paruošimo darbalinko į priekį labai pamazū. Pagallau, prieš dvejus metus galėjo pasirodyti I-sis "Fontes Historiae Lituaniae" tomas: Vilnius ir Žemaitijos vyskupų reliacijos.

Buvo labai įdomu patirti, kaip tą mūsų pirmajį pasirodymą Istorijos mokslo pastaruojuje įvertinės tos srities specialistai. Mus džiaugiai nustebino Istorijos mokslo žurnalų susidomėjimas mūsų leidiniu ir Reliacijų I-jos tomo recenzijų skelbimais. Lig šiol jau pasirodė daugiau 10 tokų recenzijų — visos svetimosios kalbos, mis, parašytos daugiausiai pačių žurnalų parinktų autoriu. Kai kurios iš jų išspausdintos svarbiuose tarptautiniuose arba pagrindiniuose kurios nors tautos žurnalose; p.vz. "Revue d'Histoire Ecclesiastique" —

Vytautas Didysis

Vytautas Didysis

Istorijos šaltinių leidimas

Atkelta iš 1 psl.

pagrindinis Bažnyčios istorijos mokslo žurnalas visame pasaulyje (1972 m. 3-4 nr.), arba "Erasmus" — tarptautinis Vokietijoje leidžiamas humanistinių studijų apžvalga duodas žurnalas, arba "Revista Espanola de Derecho Canonico" — gerai žinomas ne tik Ispanijoje, bet ir už jos ribų kamonistikos žurnalas, arba plačia recenzija idėjės Italijos istorijos žurnalas "Nuova Rivista Storica". Leidinių ypačiai domisi lenkai: Varšuvos universiteto profesorius, daug rašas Bažnyčios istorijos, o ypačiai sekstant (arion, socinion ir kitu) klausimais, prof. Janusz Tazbir, paraše išsamią recenziją svarbiausiai Lenkijos istorijos žurnale "Kwartalnik Historyczny" (1972 m. 4 nr.). Kiti du profesoriai aplėmė parasyti panašias recenzijas, tai dr. Tadeusz Wasilewski, Varšuvos istorijos instituto darbuotojas ir universiteto dėstytojas, ir prof. dr. Adam Vetulani, dėstas Krokuvo universitete. Pažymėtina, kad visi šie trys profesoriai dirba valstybiųnuose universitetuose. Bet ir Lublino Katalikų universiteto profesorius kun. dr. Bolesław Kumor pažadėjo parenciuoti šių šaltinių leidimui.

Visi gerai atsiliepia apie išleistas relacijas, ivertina pavartotą metodą. "Wydano je w arcystarannym sposob" — "Jos išleistos kuo krupščiausia" — rašo prof. J. Tazbir; "Sis išleidimas yra pavyninis tiek tekstų parinkimui, tiek savo metodu" — rašo ispanas José Ignacio Tellechea Idigoras, Salamankos profesorius, pats išleidės nemaža to paties laikotarpio šaltinių; "sis tomas yra pavyzdingas savo tekstu perrašymu ir savo išnašomis" — pastebi vengras Lajos Pásztor, Vatikanio archyvo archivistas. Buvo išrekišta pagelaidavimui, kad būtų duotas trumpas Lietuvos istorijos jvadas. Lenkai kritikuoją, kam aprašymuose ir išnašose sulietuvintos pavardės ir vietovardžiai, nurodo trukumų žemėlapiuose. Bet visi užbaigia linkėjimą, kad panašiu būdu būtų leidžiami ir kiti serijos tomai. O minėtasis prof. Vetulani mums įteiktame savo recenzijos rankraštyste priduria: "Sis leidinys turi rasti vieną visose mūsų (t. y., Lenkijos) mokslinėse bibliotekose".

Taigi, pradžia, galima sakyti, padaryta neblogo. Leidinys gipražintas vertingu ir kitiems panašiemis leidiniams pavyzdingu. L.K.M. Akademija pirmą kartą per 50 savo gyvavimo metų buvo taip plačiai kitų tautų mokslinėje literatūroje pamintė. Bet kas toliau? — Žinoma, turi sekti II-sis Reliacijų tomas, apimtas Smolensko, Livonijos, Luko, Vygru-Augustavo-Seinų, Mogiliavo ir Minsko vyskupų relacijas. Tekstai jau seniai nurašyt. Kai kuriomis vyskupijomis išnašos irgi bepadradariu jau padarytos. Visa medžiaga yra dabar pas mane. Ruosiu atskiruose vyskupijomis istorinius jvadus, patikrinu vyskupų sąrašus, peržiūrū istorines pastabas, suvienodinu jas; kartais tenka ir jas patikrinti, naujai priedeti, viską lotynų kalboje perteklti. Visa tai atima nemaža laiko. O einant universitate pareigas, ten dėstant specialis dalykus, to laiko daug nelieka. Be to, ir lietuviškoje veikloje tai tas, tai kitas būtinai prašo kokio straipsnio, kurio — kaip esu išpratejanti — per dieną kita neparašyti. Gal iki sekandos vasaros II-jos Reliacijų tomo rankraštis ir bus pašuostas spaustuvei.

Kaip veikia Romoje kiti mūsų istorikai? — Ir jie yosi priversti imtis kitu darbu, ne tu, kurius jie patys ir mes norėtume, kadangi reikia iš ko nors pragyventi. Tačiau ir jie atliekama laiką aukoja Lietuvos istorijai. Tai čia esantį: kum. lic. Rapolas Krasauskas ir T. Dr. Viktoras Gidžiūnas (nors gyvena Brooklyn, N. Y., bet aktyviai dalyvauja Istorijos mokslo sekcijos veikloje); iš Romoje dirbančiu: msgr.

dr. Paulius Jatulis ir kum. dr. Juozas Vašnora. Msgr. Jatulis turi surinkę geros medžiagos — Zemaičių vyskupiją liečiančiu dokumentu, i kur jeinai Babinovskio kodexas; išs turi taip pat nurašęs viša eilę konsistorialinių procesų, skiriant Lietuvai naujus vyskupus. Visai tai medžiagai išleisti reikės 4-5 tolių. L.K.M. Akademijos Istorijos mokslo sekcijai teks dėti visas pastangas, kad ši svarbi ir vertinga medžiaga neliktu vieno kurio amens privačiam stalačiuje. Yra dar daug ir kitos išleistinos medžiagos, ypač iš vienuolių istorijos. Pirmoje eileje įvairių medžiaga, liečianti senajį Vilniaus universitetą, kai jam vadovavo Lietuvos jėzuitai. Netrukus (1979 m.) švesime nuo universiteto išteigimo 400 metų sukaktį. O iei kas paklaustu, kur rasti jo išteigimo dokumentus — karaliaus ir popiežiaus privilegijas, — negaliame parodyti ne vieno pačiu lietuvių išleidė juo teksto, kai lenkai juos yra išleidę bent keturis sykius. Bet taip pat kitu jėzuitų kolegijų Kaune, Kražiuose, Pašiaušėje, Zadikėje, Gardine, pranešimai, katalogai ir t. t. yra svarbi krašto istorijai medžiaga, kurią išreikėtu išleisti. Šalia jėzuitų ir kitos Lietuvos veiklos vienuolių, kaip pranciškonai, dominikanai ir kiti, galėtų duoti savarūnai.

Svarbiausias čia, man atrodė, klausimas yra: Ką daryti, kad šaltinių leidimas paspartuoti, neuvi vien tik vėžlio žingsniu? Manyciau, kad čia yra labai svarbus du dalykai:

1) Visu mūsų gilus išsamonišmas, jog šaltinių leidimas yra "viešas lietuviškas darbas ir reikalus", kaip prieš 40 metų pabrėžė kan. Penkauskas. Bendras visų lietuvių reikalus, o ne vieno kito keistuolio, kaip kad dabar kartais atrodo. Tas reikalus turėtų rūpēti ne tik L.K.M. Akademijai, bet dar daugiau Pasaulinei Lietuvos Bendruomenėi, ir Amerikos Lietuvos Tarybai, ir Vyriausiam Lietuvos Išlaikinimo Komitetui, ir Lietuvos Fondui, ir visoms kitoms bendroms lietuvių organizacijoms. Visi lietuvių turi prisidėti sudaryti sylgas, kad galintieji tą darbą dirbtų tikrai galėtų ji dirbt. Juk kuomet kai kurios valstybės suprat, kad joms reikia pasigaminti atominių bombų, ypač sudarė tiesiog pasakišas sylgas prie juo dirbantiems mokslininkams, ir savo tikslą greitai pasiekė. Pasakišių sylgų joks lietuvių istorikas nereikalauja, bet vis dėlto reikia bent tiek turėti, kad nereikėtų ieškoti kito darbo savęs išlaikei.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Maurinės kūrybą sakė, kad kiekvienas jos puslapis iš sakinys suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentas Maurinės vardas ranamas visose didžiose literatūros skambiai aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurinė be abejonių priklauso dabartinėms žymiausiomis eseitėms", tokį komentarių pareiškė Bavarijos radijas Miunchene. Panašu apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos

Šv. Kazimieras ateina į sceną

Du stebuklingieji Algirdo Landsbergio vaidinimai

PR. VISVYDAS

* Algirdas Landsbergis, VEJAS GLUOSNIUOSE / GLUOSNIAI VĒJUJE. Du stebuklingi vaidinimai. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas. 1973 m. Spaudė Morkūno spaustuvė. Aplankas Zitos Sodekienės. Leidinys 128 psl. kietais viršeliais, kaina \$5.00, gaunamas ir "Drauge".

Normaliai kiekviena teatrinių naujienas debituojama scenoje. Išeivinėmis salygomis, kai nėra pastoviu teatru, premjera dažniausiai įvyksta knygoje.

Štai j. dramaturgo Algirdo Landsbergio knygos "Vėjas gluosniuose/Gluosnai vējuje" scenai iš ankstybių atskrenda mūsu tautos glėbejas Šv. Kazimieras su savo palydovu angelu. Atskrenda su specialia misija — įvykdinti stebuklą — apginti lietuvių lenku nėgausią armiją nuo didžiulės rusų kariuomenės. Laikas — mūšio išvakarė XVI a. Vieta — pilaitė Rusijos pasienyje. Veikėjai, šalia Kazimiero ir angelo, — kavalierius Zigmantas Augustas, didikas, plikbajoris, kareivai, ponios, ponai, virtuvės darbininkės ir kt.

Temos interpretavimui A. Landsbergis imasi originalaus būdo — sukuria du vaidinimus, kurie sudaro dichotominį vieneta. Kiekvienam parodomam višiskai skirtinges Kazimieras, skirtinges angelas, skirtinges ir kitų veikėjai, taip pat skirtinges moralinę bei filosofinę būseną. Vaidinimai ne tik originalūs savo struktūra, bet drauge išskiriaria ir gabiu tautosekos panaudojimu, sceniškumu, aktualumu, dinamiškais dialogais. Taigi su dainuojančiais vėjais ir gluosnais, su filosofuojančiais Kazimierais ir angelais. A. Landsbergiui pavyko atskleisti nauja lapa lietuvių sceninėje literatūroje.

"Tiesa yra reliatyvi", pabrėžavo modernaus teatro iškėpėjas Luigi Pirandello, nuolat kurdamas tiesos sąlygiškumo nuotaikas teatre. Jo metodas ir vadinas "Teatro della specchio" (Veidrodžiu teatru).

Savo ruožtu ir A. Landsbergis žiuri į realybę pro sąlygiškumo stiklą. Pasaulis gali būti skaidrus, slėdinės grožio, jei mes turėsime "pakankamai sveikatos" (puns), kuriuos mėgdavo Šekspyras.

Karalius Zigmantas Augustas net lemtingo mūšio išvakarėse, melancholiškai sielvartaudamas, negali atsiplėsti nuo smuršios Barboros Radvilaitės įvaizdžio. Kazimieras I, norėdamas pažadinti karaliaus rytą, duoda jam vertingą dvasinės terapijos pamoką, atskina karališkos būsenos prasmę, nurodo didelį pavojų karaliui ir jausmingai sakė: "Toje prieblendo stovit jūs, paskutinis gediminačių ainius. Po jūsų dinastijo įsėke kaip upė. Karalija išsirs, tartum kandžiu suėtas rūbas, ir tykojantiems priešams tereikės ištisti savo nagus pasidalinti..." Tačiau jūs dar gyvenate, karaliau!"

Labiau patriotinio, labiau žmogiškai lietuviško kalbėjimo surasti kitur būtų sunktu. Taip gali šnekėti tik nuoširdžiai Lietuvą mylinti šventasis. Tobulas globėjas! Emocijų Kazimiero I žodžiai padaro Karaliui didelių išpujų, sukelia tas pačias mintis, kurios gindavo besiklausant "Vilniaus katedros didžiojo varpo" gyvent ir kurt". Jis ryžtasi žygiai.

Gyvų dialogų ugnysti nušvinta iki pirmo vaidinimo charakteriai — tipai, su savitais likimais, dorybėmis bei silpnibėmis, savitais kalbos vingiais. Cia matome išpudingą pagyrūną plikbajorių Vyšniauską, apdomoną išradęsiemis, kai kuriai išradęsiemis.

Aiškinamai mūsų žemės paslaptis, abu vaidinimai dažnai vienas kita papildo. Kaip minėjau, Šv. Kazimiero interpretacijai aiškiamai dvejopa galimybė.

Algirdas Landsbergis

Nuotrauka Vytauto Maželio

Man labiau prie širdies "Vėjas gluosniuose" Kazimieras. Jis sustampa su tradiciniu, žmonių samonėje įsigyvenusių šventojo atvaizdu. Jis myli gamtą. Teigia gyvenima. Niekad nepraranda vilties. Myli žmones su visomis jų silpnibėmis, rūpinasi jais, siejosi dėl jų likimo, troška jų dvasinio prisikėlimo. Trumpai — Kazimieras I pilnai išgyvena krikščionybę.

Mielai klausomės Kazimiero I pokalbių su angelu, su nihilistu Kurevičium, su karaliumi. Pokalbiai papuošti ne tik saikingu poetika, bet ir skaidria logika, taiklomis, o kartais itin samojungomis frazėmis, sugretinimais (puns), kuriuos mėgdavo Šekspyras.

Karalius Zigmantas Augustas net lemtingo mūšio išvakarėse, melancholiškai sielvartaudamas, negali atsiplėsti nuo smuršios Barboros Radvilaitės įvaizdžio. Kazimieras I, norėdamas pažadinti karaliaus rytą, duoda jam vertingą dvasinės terapijos pamoką, atskina karališkos būsenos prasmę, nurodo didelį pavojų karaliui ir jausmingai sakė:

"Toje prieblendo stovit jūs, paskutinis gediminačių ainius. Po jūsų dinastijo įsėke kaip upė. Karalija išsirs, tartum kandžiu suėtas rūbas, ir tykojantiems priešams tereikės ištisti savo nagus pasidalinti..." Tačiau jūs dar gyvenate, karaliau!"

Labiau patriotinio, labiau žmogiškai lietuviško kalbėjimo surasti kitur būtų sunktu. Taip gali šnekėti tik nuoširdžiai Lietuvą mylinti šventasis. Tobulas globėjas!

Emocijų Kazimiero I žodžiai padaro Karaliui didelių išpujų. Vyrauja taikli, samojingų frazė, žaismingumas, ironija groteskas. Jau pata faktas, kad lemtingo mūšio išvakarėse lenktų — lietuvių kariuomenės vadus Zigmantas Augustas melancholiškai žvalgosi skliautuose, ieškodamas Barboros įvaizdžio, o didikai pramogauja, kirkindami mergas ar klausydami religinių disputų, visi siužetai austumia išgrotesko plotmę.

Primena F

Hugo von Hofmannstahl

GRĮZIMAS

Slėny mirgėjo prietema blankaus
Sidabro atspindžiu, lyg srūtų mėnuo
Pro debesis. Vienok nebuvai tai naktis.
Su tuo blankaus sidabro atspindžiu slėny
Sumišo mano temstančios jau mintys.
Ir aš iš tyko nuskendau į tą liūlinojančią
ir permatojā jūrą — žemės buitį palikau.
Kiek nuostabių gėlių ten buvo su taurėm.
Svajingai tamsiai degančiom! Kiek augalų tankmės.
Kurių šviesiom srovėm nuskaidrino topazų
Geltonas bei raudonas atspindys, ten pasiliejęs.
Gilaus melanholingo muzikos sravėjimo
Ten visa buvo persunkta. Ir tiek žinojau tiek,
Nors ir suprasti negaliu, bet tiek žinojau tiek.
Kad tai Mirtis. Ji virtuo muzika,
Galingo ilgesio, saldžiai ir tamsiai degančia
Ir artina giliausiam liūdesiu.

Bet keista!

Nė neišsakomas namų pasiūlgimas,
Taip tykiai verkė mano sieloje gyvybęs,
Kaip verkia tas, kurs jūros dideliu laivu
Su milžiniškom ir geltonom burėm vakarop
Praplaukiai tamsiai mėlynaisiais vandenim
Pro savo tévo miestą. Ir jis mato
Ten gatveles, ir girdi šaltinius, ir geria
Alyvu krumo kvapą, regi pats save,
Bestovinti ant kranto vaikų akimis
Ir išgąstingom, ir verkti norinčiom, ir mato
Pro atvirąj langą šviesą savo kambarį —
Bet tas didysis laivas neša jį tolyn
Tamsias ir mėlynaisiais vandenim be garsio
Su tom geltonom, svetimų rankų sutaisytom burėm.

AUSTANT

Dangaus nykiajam pakrašty įmurus
Ir pasislėpus tvinklioja audra.
Dabar ligonis masto: "Jau diena! Dabar miegostu!"
Ir suveria akų jis karštus vokus. Tore
Jauna karvė ištraukia stūpiom šnervėm
Vėsaus rytinio kvapo. Tykiame miške
Pakyla nesiprauses valkata iš minkšto
Pernykiščių lapų miegio ir ižilia ranka
Jis meta pirmą pasitaikiusij akmenį
Iš bandelė, kurs ore miegūstas skrenda,
Ir musigasta pats, kai tas akmenas dusiasi
Ir sunkiai žemén atsitrenka. Bėga nūn vanduo,
Lyg po nakties, prabéguosis, norėti
Bedugnėn pilt, be gilelio, išlūkes,
Su šaitu atdiūsiu, tuo tarpu kai auksčiai
Ten išgamytojas ir Motina pasikalba
Taip tykiai, tykiai ant tiltelio: tykiai,
O vienok jis pasikalbėjimas išleka amžiam
Ir nesugriaunamas kaip tos aukštynių žvaigždės.
Jis neša savo kryžių ir tiek taria: "Mano Motin!"
Ir pažvelgia į ją, ir "Ak, mano Sūnui!"
Pasako jis. — Dabar dangus ir žemė ima
Dusliai sllopnamai kalbėtis. Šiurpas
Per sunku, seną kūną pereina:
Ji ruošiasi pradeti gyventi naują dieną.
Jau kyla, dar su šméklos, pirma šviesa.
Nuo moters lovos slenka tūlas nūn, be batu.
Ir bėga lyg šešėlis, lipa lyg vagis
Iš savo kambari pro langą, žiūris
Jis stenos veidrodys ir staigiai išsigasta
To nakti prasitrankius, išbalusio žmogaus,
Lyg būtų tas šiunakt užmušęs
Taq geru vaiką, koks pats buvo,

Poetas Hugo von Hofmannstahl (1874-1929) skaito savo libretą. Priė pianinu kompozitorius Richard Strauss (1864-1949). Hofmannstahl paraše tekstus net penkioms R. Strauss operoms. Siluetai pėsti dail. Bithorn 1914 m.

Ir grįžtų nūn savo aukos asotely
Nuplaut rankas lyg pasityčiojimiui.
Dėl to dangus esas toks slegiantis
Ir visas oras toksai keistas.
Atsiveria nūn tvarto durys. Prasideda diena.

GAL NE VIENAS...

Gal ne vienas turi ten žemai numirti,
Kur laivų sunkieji ratai sukas,
O kiti aukštai prie vairo būna.
Žino paukščių skrydį ir žvaigždžių kraštus.

Gal su sunkiais sąnariais ne vienas guli
Prie supainioto gyvenimo šaknų.
O kitiems gal sostai įtaisyti
Su sibilėm arba karalienėm,
Ir ten sėdi jie lyg kad namieje,
Lengvos jūjų galvos, lengvos rankos.

Bet šešėlis krinta nuo amžių gyvenimui,
Išsitiesdamas ir šiu buity,
Ir lengvieji lieka prie sunkuių,
Kaip prie žemės ir prie oro prirošti.

Užmirštų tautų skausmingo nuovargio
Niekaip negaliu nubraukti nuo akių,
Nei nugint nuo išsigandusios sielos
Tolimų žvaigždžių tylius kritimo.

Daug likimų pinas šalą manojo,
Zaisdama juos perpina visus buitis,
Ir mana dalis daugiau nei šio gyvenimo
Tik lieknai liepsna arba siaura lyra.

Vertė A. TYRULIS

Hugo von Hofmannstahl (1874-1929), žymus austrių poetas ir dramaturgas, nuo kurio giminė šių metų Graudulinių išvakarėse suėjo 100 metų (gimė nepliūps 3 metai anksčiau už mūsų menininką Adoma Varną). Rilkės ir Georgės bendramžis, po ilgesnių ieškojimų tvirtai apsisprendė už krikščioniškąjį Europos kultūrą, su kuria jis, be to, artima siejo Vienos meninį, muzikinį ir literatūrinį gyvenimą. Poetijoje formos meistras, simbolistas ir neoromantikas, dramaturgijos — Kalderono tradicijos atgalvintojas. Gyvenimo prasmės visu rientumu leškojo tokiuose savo draminuose veikalose, kaip "Kiekvienas" (1912), "Salzburgo didysis pasaulio teatras" (1923), "Bokštė" (1925) I pastarajį įnesti į lietuviško elementą: romantiskai istoriniu sosto įpėdinius Zigmantas ēina talkingo valdovo ("valkų karaliaus") simboliu prieš kylančius tironus. Dar daugiau lietuviško elemento to veikalo patalsytų versijoje (1927), kur pasirodo ir Didysis Lietuvos Kancleris, panasių kaip kūnų. Saugėja Silerio "Demetrijų". Dangau apie Hofmannstahli ir jo eilėr. žr. Draugas, 1954. 12. 4, nr. 284.

Duerenmatto komedija "Romulus Didysis", kur psakutiniam Romos imperatoriui labiau rūpi šnekėti apie viščiukų auginimą, negu apie artejantį barbarų antplūdi.

Zymiai daugiau grotesko elementų randame antrame vaidinime "Gluosnai vējuje". Savo tamsiomis intonacijomis, pesimizmu, iracionalumu ir absurdišku komizmu ši versija visiškai priešinga pirmajai. Anoje nuo pat pradžios iki pabaigos išlaikoma realistinė romantika, čia gi autorius iš pradžios kategoriskai perspeja: "realistinės dekoracijos čia vengtinės, kaip badas ir maras". Vyksa iluzijų kėlimo ir žlugdymo procesas. Iluzijų kėlėjų yra judrus, ciniškas, savanaudis Plikbajoris, o žlugdytoju — šaltas, negailestingas, elegantiškas Juodasis svečias. Ilgesiai labiau veiksmingas, žemėlis, linkes į maistinės reformas, su Paulyte ir Plikbajoriu jis daileyva bene pačioje linksmaišio knygos sceneje: Plikbajoris išlaudinėmus angelui užmaunu poada ant galvos, padarydamas ji iluziniu karaliumi — pasaulio keitėj. Su komiška diuersija čia nuolat smėkščioja tipti dvaro linksmybių puose-lėtoja Ponė. Ironiškai pabaigėje ji nusiterveria elegantiskiausią kavalierių Juodaji svečią (Mirtin).

Jei pirmame vaidinime vyraujančios linksmos, šviesios nuotaikos, vedančios į kompromisi, į sekypyrinę veikėjų santarvę, antrą vaidinimą užgula šešėlių gausa. Cia ir epizodai labiau aštrūs, nervingi, farsiški. Ir tipai labiau rafinuoti. Girdisi sukti iškalba, iracionali, mistiška retoriika. Švelnus Onutė pakeičia šmaikštus liežuvio, koketuojanti Paulytę. Ir pats angelas — iškritėiva yra labiau veiksmingas, žemėlis, linkes į maistinės reformas, su Paulyte ir Plikbajoriu jis daileyva bene pačioje linksmaišio knygos sceneje: Plikbajoris išlaudinėmus angelui užmaunu poada ant galvos, padarydamas ji iluziniu karaliumi — pasaulio keitėj. Su komiška diuersija čia nuolat smėkščioja tipti dvaro linksmybių puose-lėtoja Ponė. Ironiškai pabaigėje ji nusiterveria elegantiskiausią kavalierių Juodaji svečią (Mirtin).

Nepasakysiu, kad antro vaidinimo mistika apie šešėlius, lie-

jama pabaigoje, yra pakankamai efektinga. Trūksta išradinumo frazės. Metaforikos idomiai, bet neįtikima. Jaučiamas dirbtinumas, non dialogai ir krypta į absurdą plotmę. Kažkaip to žaismingo ar lemtingo tasymsios su šešėliais yra per daug. Pasakymas: "Aš pirmynės tamsos šlamėjimo šešėlis" (Juodasis svečias) fone-tiškai skambus, bet grotesko, žargone yra bekruijus. Arba: "Tuščių tūtų tuščių šešėlis" (Kazimieras II). Arba: "Aušra, ledinė liūtis musmelkia aikis, pašiurpusius kūnus, pažadina alkį ir bematant sustingdo ju lylėkšta" (Angelas). Nuobodu skaityti. Reikia tikėtis, kad gerame pastatyme jie bus aktoriškai atgaivinti ir sudomins žiūrovą. Bilogiaus, kad panašia retonika antrame vaidinime užsimima į karalius, ir Juodasis svečias, ir Kazimieras II, ir bėdžius angelas. Atseit, visi pakliūja į groteskinės mistikos sūkurį, į vie-nodą pesimistinį žargoną, iš kurio ištrūkti neįmanoma. Telieka visiens šokti bendra Totentanca, kuriam diriguoja Juodasis sve-

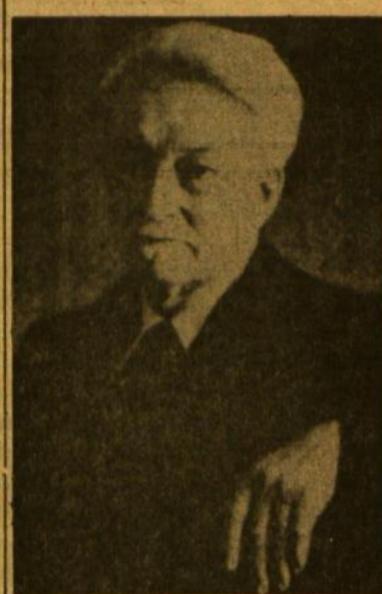
(Nukelta į 6 pusl.)

Buvo trys, liko tik vienas

Mirė Jaques Maritain ir Gabriel Marcel, gyvena F. Mauriac

DR. GR. VALANCIUS

Vis dėlto reikia nusiuimi kepu-
res ir žemai nusilenkti prancū-
zams. Nekalbant apie ankstesnę
praeitį, jie ir šiam šimtmečiu
davė gausų būrį stambių asmeny-
bių, ypač krikščioniškojo mokslo
ir filosofijos bei literatūros srity.
Kas nežino, negirdėjo tris di-
džiusis "M": Jacques MARITAIN (1889 - 1973), Francois Mauriac (g. 1885) ir Gabriel Marcel (1889 - 1973)? Cia pat tarp
jų ir ketvirtas žymus amžininkas
taipgi pasaulyietis, scholastikas-
istorikas Etienne GILSON (g.
1884). O koks ilgas būtu garsiu
dvasininkų sąrašas! Jie ir aukšto
intelektualinio kalibro kardinolu-
ly (Saliego, Baudrillart, Suhard,
Danielou) turėjo ir tebeturi, ne-
kalbant apie šiaip žemesnius ran-
go mirtinguosius. Prancūzijoje
katalikybė turėti didelę, šakotą ir
labai garbingą praeitį. Ne veltui
Prancūzija, dar nesenoj praeity
vadinta vyresniaja Kat. Bažnyčios
dulkterimi. Ji buvo Vatikano
protectorium ir popiežiaus gynė-
ju. Tik šio amžiaus pradžioje jai
suduotas skaudus smūgis, nuo
kurio ilgai truko atsigauti. Maso-
nu-laicistų koalicija suvaržė ją
antireliginiuose išstatymais ir Emile
Combes vyriausybės aktais,
atskirančia Bažnyčią nuo val-
stybės 1905 metais. Politiskai ir
dalinais kultūriniuose Prancūzijoje
katalikai ilgai buvo užgožti, už-
guoti, tačiau religiškai ir krikš-
čioniškojo mokslo-filosofijos srity
je visad išliko gyvi, gyviausi.
Dar daugiau. Kuo ne viso šio
šimtmečio prancūziskojo dvasi-
nės kūryba (literatūra, romanas
ir lyrika, drama ir kritika, maf-
tymas ir filosofija) yra daugiau
ar mažiau katalikų ir prokataliku-
ku dominuojama. Per ilgas vardo sąrašas
(net su Bergsonu, Valery, Clau-
del) šiam, tarlamai perdėtam
teigimui sustiprinti. Tad nors
bent trumpai stabteleikim prie
tų dviejų milžinių (aiman, apie
šiuos tik superlatyviai reikia
kalbėti!), kurių Prancūzija ir pa-
saules neteko perėmė metais.
Kalbame apie Maritain ir Mar-
cel, baigiasi laikas ir kitiem
dviejų didžiesiems amžininkams:
Mauriac'as yra 88 ir Gilson 89. Šias
eilutes rašantis galėjo ir nepa-
stebėti spaudos pranešimų, lauk-
tinų ir neseteiniančių, ir apie vie-
no ar abiejų pastaruų "iškelia-
vima". Norisi truputį ilgėliau
sustoti prie pereita rudenį, spa-
lio mėn., mirusio žymiojo filo-
sofo-kritiko — dramaturgo Gab-
rieliaus Marcelio. Keliaus mén-
sias anksčiau mirtęs Maritain, 90
metų amžiaus slenkstį perženges
"jaunas vienuolius", yra sunkiai
iškandamas nėšutas, o taipgi
mažiau originalus ir mažiau įdomus,
dažnam netgi šabloniškas
ir nuobodus. Kaip Maritain krai-
tėsi "neomisto", taip Marcel —
"krikščioniškojo egzistenciali-
sto" etiketės. Tačiau vienam ir
kitam tos etiketės teislingai sega-
mos. Jokūbas prašosi vadinas
tiesių tomistu, atseit ne naujovin-
niku, o Gabrieлиus mėgo būti
vadinamas fenomenalistu (be
Husserlio įtakos). Pirmasis skru-
pulingai vengė įtarinėjamas nor-
bent kokaicių Akviniečio iškraip-
tis ar tariamom erzejim, o
antrasis vengė egzistencialisto
vardo apskritai. Galima tik spe-
lioti, kodėl. Matyt, jis nenorėjo
prilausyti tam pačiam klubui,
kuriam, dargi labai triukšmingai,
prilauso ir jo neramus tau-
tiesis Paul Sartre. O šis, daugeliu
kataliku intelektualų akyse, ap-
laimai suteršę egzistencialistinės
filosofijos reputaciją. Kokia čia
filosofinė sistema, jei per ja, su
Kirkegaardu ir su pačiu Marce-
liu, galima nuteili į krikščioni-
škiems.

Jacques Maritain (1882-1973)

lio, ka bėkabėti apie Sartre, bet
iš žydiškojo teologo Martyno
Buberio, jam pagrįstai primeta-
mos įtakos, kuriamas jo pagrindine
"AŠ-TU" sanitykio (le parti-
cipation concrete) konцепcija.
Prancūzai apskritai yra dideli
individualistai ir peštukai. Ar
bent kada nors jų krikščio filoso-
fai gyveno taikoje? Niekuomet
Nepaliuojami ginciai, amžinos
kontroversijos. Perbėkime bent
per vieną kita iš nesenos praei-
ties gausiu ir audringu prancū-
zų kataliku nesutarimui.

1908 metais, genialusis tévas
Rousselot S.J. (žuvęs prie Verduno 1914), viešai Sorbonoje
gindamas disertaciją apie Šv.
Tomo Akviniečio intelektualizmą,
išspredingino sensacingą intelektu-
alinę bombą, stipriu pamatavimu
prikišdamas per didelę ir nepri-
imtinai (!) pagonišką Aristote-
lio įtaką Šventajam. Tai sukėlė
anuomet tirštų pro ir contra
dulkiai. Netrukus po to tévas La-
berthonniere (dominikonas)
perėja katalikams monarchizma,
kaip, girdi, tradiciniai akceptuo-
tai valdymos forma, ir puola kā
gimusi, Marc Sangnier (prancūzijoje Krupavičius)
vadovaujama krikščionių demo-
kratių sąjūdį ir jo žurnala "Le
Sillon". Prasidėda audringi ginciai,
pasiekę ir pačią Romą. Su
skundais, kaltinimais ir pasitei-
simis. Rezultate, šventojo Pi-
jus X-jo vardu kardinolius Mer-
ryt del Val ekskomunikuojua pí-
rama skundžiamuosius, o vėliau —
ir skundėjus. Grandinė įvykiu-
seka vienas kita. Prasidėda lig-
tol negirdėto masto kataliku, ta-
riamai eretiku, anuomet moderni-
sta vadinamu, medžioklė.
"Indeksan" patenka keliolika la-
bai žymiu vardu, su pačiu Berg-
sonu priešaky. Dėl pastarojo,
anuomet katalikuose nepaprastai
populiaraus "krikščioniško
žydo" filosofo, koks labai ilgai
nusitesės bruzdejimų, stačiai
audra, vėliau gavusi "Bergsono
kontroversijos" vardo. Kryžkely
atsidūrė vadinamieji bergsonistai
(anuomet net ir pats didysis Ma-
ritain). Jų tarpe gausu kumigų ir
vienuolių. I sunkumus pateko ir
"Bergsonu susižavėjės" žymusis
teologas dominikonas Sertillanges,
bandęs kurtas talkinti ir pats
aiškinantis. Po šios triukšmingos
bergsoninės, tris dešimtmečius
vėliau, iškilo gal nemažiau

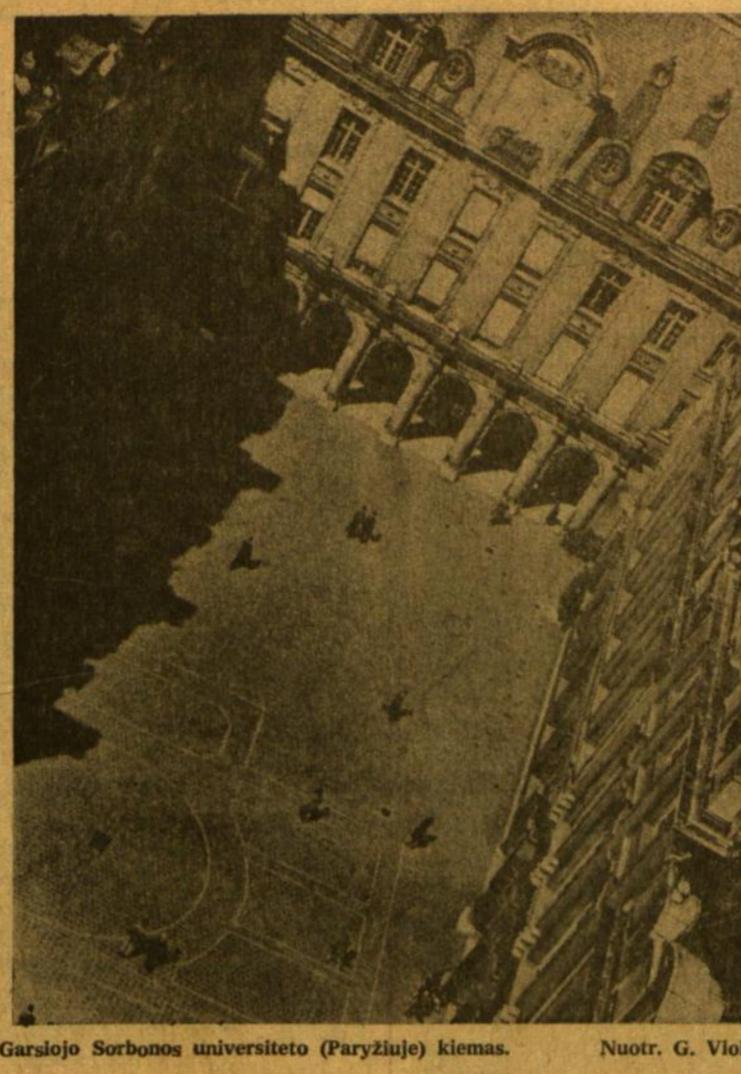
kajų misticizmą, su Heideggeriu
ir Jaspersu — i agnosticizmą, o
su Sartre — net i komunizmą.
Su tokia "kompanija" Marcel
mesiūjautė nei patogiai, nei jau-
kiai, nors jie visi ir turėjo to
pates egzistencialistų klubo narių
bilietais. Daugeliu krikščioni-
škių filosofo, neišskiriant né
lituviškojo Maceino ar prancū-
ziskojo Marcelio, yra būdinga
originalumo ambicija. Pastarasis
kratosi ne tik Jasperso ir Husser-
liu, kaijų misticizmą, su Heideggeriu
ir Jaspersu — i agnosticizmą, o
su Sartre — net i komunizmą.
Su tokia "kompanija" Marcel
mesiūjautė nei patogiai, nei jau-
kiai, nors jie visi ir turėjo to
pates egzistencialistų klubo narių
bilietais. Daugeliu krikščioni-
škių filosofo, neišskiriant né
lituviškojo Maceino ar prancū-
ziskojo Marcelio, yra būdinga
originalumo ambicija. Pastarasis
kratosi ne tik Jasperso ir Husser-
liu,

triukšminga, nors ir be "indek-
so" intervencijos, vadinama
"Teilhard de Chardin" kontro-
versija. Ši greit persimetė už
Prancūzijos ribų ir tebesėtės iki
šiai dienai. Per Maceiną (plg.
"Didieji dabarties klausimai") ji
atėjo ir i lituvius katalikus, tei-
singiau, Maceina jā mums atmė-
še. Idomu tai, kad patys didieji
krikšč. mastytojai, višuviu mini-
mieji "3 M", taipgi Gilson, toj
kontroversijoj aktyviai nedaly-
vavo, puolamo Teilhardo negy-
nā, kai kada jis ir pažaibė. Mauriac
išlaikė neutralumą, Maritain
vadino Teilhardą "grand imaginatif", o Marcel višame
dispute, bene 1940 metais, gan
stipriai kritikavo jo medžiagos
samprata. Teilhardas atkarto
jam: — žmogiškosios būties me-
džiagikumas esas tiek pat sun-
kus suprasti krikščionui, kaip
krikščioniškosios meilės besyl-
ginis atlaidumas — ne krikščio-
nui. Marcel susimėstė ir po to
Teilhardui daugiau neponavo,
dargini pasidare ſiam palankus.
Beje, praleidome dar vieną prancū-
zų intelektualų rimtą nesurama-
rīmą. Nelauktas simpatijų ir anti-
patijų pasidalinimas Ispanijos
pilietinio karo metu (1936-
1939). Kaip parodoksiškai be-
skambėtu, o anuomet suskilo net
Maritaino vadovaujamas tomis
klubus: buvo balsu už Franco-
co, nemažai betgi pasisakė ir
prieji.

Taigi, apie kokią nors bendra
prancūzų kataliku liniją politi-
niame, kultūriname ir teolog-
filosofiniame laukę negali būti
kalbos. O jau skirtingumas, ir
dar koks, visu minimu triju
dižiu "M", koks tik begali būti
ryškus, ryškiausias. Per daug
užtruktume tuos skirtingu —
mus kedendami. Bendraja intelle-
ktualu opiniija, ypač už Prancū-
zijos ribų, tur būt, Maritain
reikia laikyti didžiausiu, o Marcel
mažiausiu iš triju. Literatu-
dauguma balsuotu pirmom vie-
nos Sorbonos filosofijos neap-
kentėti ir Kirkegaardas, o meg-
ti laisva filosofavima. Marce-
luius filosofinių sistemos nesu-
kūrė, nors 1951 metų veikalui ir
prieina tokios sistemos (krikšč.
egzistencializmo) slenkstį (plg.
"Būties Misterija"). Dešimtmie-
cio (1913-1923) filosofinių mas-
tymų užrašai ("Le Journal Met-
aphysique") taipgi nesurikiuoti
i principu ir išvadu rikiuote, o
yra tik a Dostoevskio "Rašyto užrašai", tik ne politiniai, o
filosofiniai. Marcel maste gy-
vendamas, ir gyveno mastyda-
dėtis (plg. "Le Paysant de Gar-
rone"). Jis jau skundėsi, kad
Bažnyčia šiandienėjimo procese
per daug išsiūbusi ir iš to iš-
siūbavimo incerijos per tolis ag-
giornamentu keliu nusejusi. Beje,
būta gan rimų kalbų ir apie tai,
kad Jonas savo drauga Jokūbą
padares kardinolitu "ant Širdies".
Tačiau atrodo, kad toks neuž-
mirštamojo šventojo tévelio už-
simojimas, jei toks buvo, nepasi-
tvirtino ir netapo kūnų.

Maritain, be kitų sričių, savo
svarstybose gąp placių lietė ir
valstybės filosofijos problemas,
pagal Šv. Tomo "Doctrina Sancta". Tačiau jas ir prabégom, la-
bai sutraukta perteikti reikėtu
gerokai apvertaloti visą Toma,
taipgi Augustiną ("De Civitate Dei") ir Leonu XIII socialines
enciklikas, ne tik jo paties politi-
nės krikščionių demokratizmo
ideja. Priešai šiandienėjimo
procese, išsiūbavus išvadu rikiuote,
o yra tik a Dostoevskio "Rašyto užrašai", tik ne politiniai, o
filosofiniai. Marcel maste gy-
vendamas, ir gyveno mastyda-
dėtis (plg. "Le Paysant de Gar-
rone"). Jis jau skundėsi, kad
Bažnyčia šiandienėjimo procese
per daug išsiūbusi ir iš to iš-
siūbavimo incerijos per tolis ag-
giornamentu keliu nusejusi. Beje,
būta gan rimų kalbų ir apie tai,
kad Jonas savo drauga Jokūbą
padares kardinolitu "ant Širdies".
Tačiau atrodo, kad toks neuž-
mirštamojo šventojo tévelio už-
simojimas, jei toks buvo, nepasi-
tvirtino ir netapo kūnų.

Maritain, be kitų sričių, savo
svarstybose gąp placių lietė ir
valstybės filosofijos problemas,
pagal Šv. Tomo "Doctrina Sancta". Tačiau jas ir prabégom, la-
bai sutraukta perteikti reikėtu
gerokai apvertaloti visą Toma,
taipgi Augustiną ("De Civitate Dei") ir Leonu XIII socialines
enciklikas, ne tik jo paties politi-
nės krikščionių demokratizmo
ideja. Priešai šiandienėjimo
procese, išsiūbavus išvadu rikiuote,
o yra tik a Dostoevskio "Rašyto užrašai", tik ne politiniai, o
filosofiniai. Marcel maste gy-
vendamas, ir gyveno mastyda-
dėtis (plg. "Le Paysant de Gar-
rone"). Jis jau skundėsi, kad
Bažnyčia šiandienėjimo procese
per daug išsiūbusi ir iš to iš-
siūbavimo incerijos per tolis ag-
giornamentu keliu nusejusi. Beje,
būta gan rimų kalbų ir apie tai,
kad Jonas savo drauga Jokūbą
padares kardinolitu "ant Širdies".
Tačiau atrodo, kad toks neuž-
mirštamojo šventojo tévelio už-
simojimas, jei toks buvo, nepasi-
tvirtino ir netapo kūnų.

Garsiojo Sorbonos universitetu (Paryžiuje) kiemas.

Nuotr. G. Violon

vienas Sorbonos filos. profesoro ju reikšmingumo. "Žmogus
yra vienintelis sutvėrimas, kuris
yra pajėgus žadeti ir angažuoti",
citavo jis pastarąjį, jam pri-
tardamas. I sistemas doktriniš-
kai įremintos filosofijos neap-
kentėti ir Kirkegaardas, o meg-
ti laisva filosofavima. Marce-
luius filosofinių sistemos nesu-
kūrė, nors 1951 metų veikalui ir
prieina tokios sistemos (krikšč.
egzistencializmo) slenkstį (plg.
"Būties Misterija"). Dešimtmie-
cio (1913-1923) filosofinių mas-
tymų užrašai ("Le Journal Met-
aphysique") taipgi nesurikiuoti
i principu ir išvadu rikiuote, o
yra tik a Dostoevskio "Rašyto užrašai", tik ne politiniai, o
filosofiniai. Marcel maste gy-
vendamas, ir gyveno mastyda-
dėtis (plg. "Le Paysant de Gar-
rone"). Jis jau skundėsi, kad
Bažnyčia šiandienėjimo procese
per daug išsiūbusi ir iš to iš-
siūbavimo incerijos per tolis ag-
giornamentu keliu nusejusi. Beje,
būta gan rimų kalbų ir apie tai,
kad Jonas savo drauga Jokūbą
padares kardinolitu "ant Širdies".
Tačiau atrodo, kad toks neuž-
mirštamojo šventojo tévelio už-
simojimas, jei toks buvo, nepasi-
tvirtino ir netapo kūnų.

Maritain, be kitų sričių, savo
svarstybose gąp placių lietė ir
valstybės filosofijos problemas,
pagal Šv. Tomo "Doctrina Sancta". Tačiau jas ir prabégom, la-
bai sutraukta perteikti reikėtu
gerokai apvertaloti visą Toma,
taipgi Augustiną ("De Civitate Dei") ir Leonu XIII socialines
enciklikas, ne tik jo paties politi-
nės krikščionių demokratizmo
ideja. Priešai šiandienėjimo
procese, išsiūbavus išvadu rikiuote,
o yra tik a Dostoevskio "Rašyto užrašai", tik ne politiniai, o
filosofiniai. Marcel maste gy-
vendamas, ir gyveno mastyda-
dėtis (plg. "Le Paysant de Gar-
rone"). Jis jau skundėsi, kad
Bažnyčia šiandienėjimo procese
per daug išsiūbusi ir iš to iš-
siūbavimo incerijos per tolis ag-
giornamentu keliu nusejusi. Beje,
būta gan rimų kalbų ir apie tai,
kad Jonas savo drauga Jokūbą
padares kardinolitu "ant Širdies".
Tačiau atrodo, kad toks neuž-
mirštamojo šventojo tévelio už-
simojimas, jei toks buvo, nepasi-
tvirtino ir netapo kūnų.

mas. Jis buvo tyra prasme Kris-
taus piligrimas (plg. "Homo
Viator", 1944). Kėlė balsą prieš
išdvinas technikos domina-
viam, dehumanizaciją ir sekula-
ristinės civilizacijos dvasinę tar-
šą (pollution). Dramose
("Ikonoklastas", "Dievo Žmo-
gus") kedenė žmogiškuosis
konfliktus, egzistencijos chaoti-
kumą, nevilti, desperacija ir
nuolatinę vilties kovą su pes-
mistine rezignacija. Jis tačiau
nesileidzia į pačius kraštinius
žmogiškojo intymumo konfliktus,
kaip tai darė meistriskai
ir giliu psychologiniu įžvalgu-
mu Francois Mauriac. Pastarasis
buvo daugiau literatas-psicholo-
gas negu filosofas, kai Marcel,
atvirščiai, viskai persunkė meta-
fizinėm egzistencijos meditacijom.
Ir piana skambindamas, jis
improvizuodavo, tardamas iš-
klausas kontaktu su transcendencija.
Konvertitai (toks ir Maritain)
dažniausia lenda į pačias gilia-
sias gilumas tos tiesos, kurių jie
urado ir išpažino. Bergsono
taigojamas, jis veržiasi pačiais
subtiliausiai žmogiškosios pati-
ties kanalais (intuicija, okultiz-
nas). Is Hegelio ir Schellingo<br

(Atkelta iš 4 pusl.)

zijų humanizmas, sudvasėjimas ir visiškai atviras dvasinis atskleidimas pokalbininkui. Tėvui O'Hare S. J. (žiur. nekrologa "America", Vol. 129, 307-8 ps., 1973.X) rūpesti kelia kataliku fragmentacija (stoka santalkos), i kuria Marcel atkreipęs dėmesį baiminosi (o gal tai buvo tik psychologinė senilistinė apraška, apsėdanti kiekvieną susenusi, bet mažantį žmogų). Bažnyčios agjiornamento inertiskumu-žiubejimui. Vos tik prieš 10 metų dalykai atrodė labai kitaip. Tarumuslydom nuo priedestalo, nuo centrinių bazes; esame fragmentuoti, o kartais ir pasimetę. Bet tai neprivalo mus darysti bažnės ir beveik išskaidas. Atraimos centra turime atrasti patys savo viduje, neieškoti pasauly, nes ten jis neatniranda. Žmogiškosios būties misterija neanalizuojama laboratoriophage. O ji vislab atskleidžia asmenišku ir konkretiuoj toj misterijoje dalyvavimui, tikėjimo ištikimybės liudijimui, ar malda, kitaip labai pavojinga miriedėti į geismų ir baimės glėbę (l. c. 308 p.). Dvasinės žmonės instinktyviai gelbsti, teškodami naujų atspirties tašką (metafizinės meditacijos, dėmesys orientalinėms religijoms, okultizmas, spiritualistinis nusiteikimas). O'Hare manymu, orientinių kraštų krikščioniškajam mažymui Marcelio egzistencialistinė "Le Participation Concrete" samprata esanti lengviau prieinama-priimtina, kaip scholastinė sistema. Marcel beveik nerašė apie objektyvinį tikėjimo turinį, o labai daug apie tikėjimo išgyvenimą, patirtį. "Participation" yra šimtus kartų kartojama savoka. Betarpėkla Dievo reveliacija žmoguje, jo prezencijos gyvas išgyvenimas yra svarbiaus, kaip intelektinis suvokimas. Samoningu ar aktyvi ištikimybė (fidelitė) tam kitam (Aš-Tu samtyky-participation) yra pagrindinis dalykas. Nėra ugdamčios ir kuriančios ištikimybės (le fidelitè creative) be Dievo, nes ji iš jo išeina ir i ji atsiremia. Visa gali keisti, tik ne ta fidelitė creative. Egzistenciskai viltis ir desperacija turi absolūciai tas pačias, lygias sąlygas. Nė katra neturi pirmumo privilegijų. Vienas ar kitos persvara-lai-mėjimas žmogiškojo egzistencijos, priklauso nuo asmeninio žmogaus apsisprendimo. Šiuo požiūriu tikinčieji yra nepalyginti laimingesni, nes jie turi VILTĮ JA-ME. Bet jie savo ruožu yra taip pat skolingo pakanta, tolerancija ir malda mažiau laimingiemis. Pastaruojuose, atseit tuos, kurie neįtinka į tikinčiųjų kategoriją, Marcel prasmingai išpėja. Ontologiskai žmogus negali būti lin-guojantis ir be bazės. Jis turi stoveti centre ir į tai centro (Dievo) atsirėmęs. Susižavėjimas sekularizacija yra tik praeinantis laiko entuziazmas, neturintis pastovių-absoliutiūnų žymių. Nuo tokio sekularinio susižavėjimo nelaisvi ir tikinčieji. Siai svyruavimai laikais, Marcel liepia jiem būti pilniems vilties ir laisvės nuo lūkesčių, Viltis-absoliuti, lūkesčiai — laikini.

Apskritai vis dėlto, rodos, nebe tie laikai, kai buvo kopūruojami ir taisomi Matromio eilėraščiai. Ar ne tiesa? Todėl su malonumu imi į rankas, pavyzdžiu, nesenai pasirodžiusi Petro Vaičiūno eilėraščiu rinktinė "Iš tolui beribiu". P. Vaičiūno poezija mums, seniam, pažystame iš amų laikų, kai ne tik visi giedodavom jo "Mes be Vilniaus ne-nurimsim" ar klausydavome dainuojančią "Nurimk, sesut! Gana raudotil!", bet ir kitus jo kūrinius paskaitydavom, net ir pro-

ginus, kokių jis megdavo retkarčiais parašyti.

Man pačiam vis rūpėjo kada nors perskaityti visus jo tuos miniatiūriniai eilėraščiai, kuriuos poetas raše paskutiniaisiais savo gyvenimo metais (poetas mire 1959 m.) ir kurie buvo atskiru rinkiniu ("Gyvenimo preliu-dai") išleisti tik 1969 m. Kai žmogus gyveni ne Vilniuje ar Kaune ir negali užteiti į knygyną nusipirkti naujienų, tai dėl to tų "Gyvenimo preliu-dų" ir neteko matyti. Jie kaip tik yra darbar išleistoje poezijos rinktinėje.

Apie Petro Vaičiūno poeziją man yra išlikę ir vienas kitas bruozelis šiočiai tokiai atsiminimui. Maždaug prieš apie keturiadesimt metų universitete prof. V. Mykolaitis-Putino vedamajam naujosios lietuvių literatūros seminarui turėjau parašyti darbą apie tą poeziją ir ne dėl to, kad, būtent, P. Vaičiūno kūryba būtų man labiau patikusi negu kurio nors kito. Profesorius seminaro dalyviamas pasiūlė tam tikrą skaičių jo paties parinktų temų, ir aš pasiėmėm apie P. Vaičiūną. Pasėmėm, rašiau, parašiau, paskui atitinkamai die-ną paskaičiau profesoriui ir studentams klausantis, buvo, tur būt, iškelta šiek tiek klaušimų, ir šiandien galėtų būti atmintyje išlikęs tik pats faktas, kad tekią temą rašiau, ir dėl to nesistebėčiau, nes juk labai jau senas laikas. Tačiau tame savo darbe, rašydamas apie P. Vaičiūno eilėraščius darbo tema, mečiau minčiai, kad jo tokiai kūrinių ritmas yra vien tili žaismas, niekuo neatliepias darbo ritmo, kaip daugelyje liaudies dainų. Ryškiausiu pavyzdžiu nurodžiau "Sienapiū-tę" su tokiais posmais, kaičiau štai:

— Padék, Dievel — Ačiū,

ačiū...

Pradalgėliu, kaip gyvačių...

Kaiame auges, niekas nesutiks, kad tokiai ritmu sukelti pievoje dalę. Bet profesorius kaip tik, rodos, vien dėl to ritmo ir nesutiko su mano dėstyminais, ir gal dėl to kaip tik atsimenu aną savo darbelį.

Dabar, vartydamas P. Vaičiū-

Balandžio mėn. 7-tą d.
sek madienj,
3-čią valandą po piet
M A R I A
S A L E J E
C H I C A G O J E

Viduržemio skulptūros

Nuotrauka Vytauto Maželio

no rinktinę "Iš tolui beribiu", muose narodyti, kaip kada nors sustojo ties ta "Sienapiūte". O ži-
šis ar tas kūriny ar išsireiki-
note, kaip dabar skamba tas ma-
no pacituotas posmas? Jis pa-
keistas. Dabar jis šitaip atrodo:

Laimink darbą! — Ačiū,
ačiū..
Pradalgėliu, kaip gyvačių...

Še tai tau!

Kas tą posmą pakeitė. Kas ir
ko išsigando?

Iš šioje knygoje išspaudojintu-
ju paaškinimui matyti, kad vie-
na P. Vaičiūno poezijos rinktinė
buvo išleista 1945 m. Galima
spėti, kad tada visi labai bijojo
Dievo, tai poetas ir atskirėjo.
Juk ner žymiai vėliau buvo leidžiami tomai A. Vendlovas ir
T. Tilvyčio raštai, ir abu tie vy-
rai suprakaitavę keitė anksčiau
parašytuosis savo darbus, kad
jie tiktų "naujiesius laikams".
Tur būt, ir P. Vaičiūnas buvo pa-
prašytas "Sienapiūte". Dievo
vardo neminavot...

Klasikų raštus leidžiant, mėgs-
tama smulkesniuose paaškinim-
uose.

O būtū atsakymas dėl to pos-
melio perredagavimo, tai nebe-
reikėtū spėlioti, ar čia Vaičiūnas
bus save apipiaustas, ar kas nors
tokie detalūs, kad atsakytu į vi-
kitas tą misiją atliko.

2-ju savaičių EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Vyksta: gegužės 15	rugsėjėlio 7
birželio 5	rugpjūčio 4
liepos 3	spalio 2

ir

Gruodžio 20

Jungtis prie grupių galima Bostono ar New Yorke.
GRUPĖSE DALYVIŲ SKAIČIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalui kreipkitės į
TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

TEL. (617) 268-8764

Savininkė: Aldona Adomonienė

Pagrēbstai

B. KAZIMIERAITIS

PADÉK, DIEVE, AR LAIMINK DARBA?

Lietuvoje išleistoj išvadnamo-
ji akademinė lietuvių literatūros
istorija, be abeo, buvo rašoma
pagal stalininius laikus sudary-
tajų profili. Taip pradėta, taip ir
baigta pagal iš anksto nusistaty-
tają idėją, kai kur turi būti ras-
ta ir kaip į ką žiūrėtina, dar ir
žodynu naudojant tokium, kuris
labiau tiktų ne akademikų rašo-
miesiems veikalams, bet greičiau
pamfletams.

Tačiau nuo to laiko jau daug
Lietuvoje buvo parašyta rimtų
literatūrinių monografijų, kur-
riuose jau daug rečiau kyšeli
paviršiun Lenino ar Markso
mokslo citatai. Taip pat išleista
nemaža padoriai paruoštu an-
kstyvesnių lietuvių rašytojų raš-
tų. Antai, A. Baranauskų raštų
dvitomiui tiesiog sunku surasti
rimtų prieikštų. Kadangi tas po-
etas dažnai minėjo Dievo varda,
pasirodo, redaktoriai né to žo-
džio neišsigando, tik padarė jį
bendrinui ir rašo mažąja raide.
Tiesa, dvitomyje nėra ciklo "Ke-
lionė Petaburkan", nes, kaip
ižangoje rašoma, jam "vyraujan-
čiųskaitojams svetimą ideo-
logiją". Galima būtų ir gincytis,
ar Baranauskas "Kad tu, gude,
nesulaukum" yra svetimą ideo-
logiją? Galima būtų man labiau patikusi
ne negu kurio nors kito. Profesorius
seminaro dalyviamas pasiūlė
tam tikrą skaičių jo paties par-
inktų temų, ir aš pasiėmėm apie
P. Vaičiūną. Pasėmėm, rašiau,
parašiau, paskui atitinkamai die-
nā paskaičiau profesoriui ir stu-
dentams klausantis, buvo, tur
būt, iškelta šiek tiek klaušimų,
ir šiandien galėtų būti atmintyje
išlikęs tik pats faktas, kad teki-
ja temą rašiau, ir dėl to nesistebė-
čiau, nes juk labai jau senas laikas.
Tačiau tame savo darbe, rašydamas
apie P. Vaičiūno eilėraščius darbo
tema, mečiau minčiai, kad jo tokiai
kūrinių ritmas yra vien tili žaismas,
niekuo neatliepias darbo ritmo,
kaip daugelyje liaudies dainų.

Ryškiausiu pavyzdžiu nurodžiau
"Sienapiūtę" su tokiais posmais,
kaičiau štai:

— Padék, Dievel — Ačiū,

ačiū...

Pradalgėliu, kaip gyvačių...

Kaiame auges, niekas nesutiks,
kad tokiai ritmu sukelti pievoje
dalę. Bet profesorius kaip tik,
rodos, vien dėl to ritmo ir nesutiko
su mano dėstyminais, ir gal
dėl to kaip tik atsimenu aną savo
darbelį.

Dabar, vartydamas P. Vaičiū-

11 10 9 8 Standard Savings Time

It's always Standard savings time at Standard Federal Savings. And it's been that way since 1909. We believe that anything can be yours if you save for it.

With our Six Savings Plans, your money will grow with the highest interest rates we can offer.

What's more, there's a certain satisfaction to saving a satisfaction you'll feel even after your goal is met.

7½% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$5,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.90% on interest accumulated for 1 yr.
6¾% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 30 Month Maturity YIELD INCREASES TO 7.08% on interest accumulated for 1 yr.
7% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.35% on interest accumulated for 1 yr.
6½% YEARLY	CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 1 Year Maturity YIELD INCREASES TO 6.81% on interest accumulated for 1 yr.
5¼% YEARLY	PASSBOOK SAVINGS Interest Paid to the Date of Withdrawal YIELD INCREASES TO 5.39% on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 - 847-1140

Assets over \$195,000,000.00
Reserves over \$17,500,000.00
Founded 1909

Balandžio mėn. 7-tą d.
sek madienj,
3-čią valandą po piet
M A R I A
S A L E J E
C H I C A G O J E

D R A U G O D A I L I O J O Z O D Ž I O
KONCERTAS
IR DVIDESMI TRECIO ROMANO PREMIJOS JTEIKIMO ISKILMES
Programa atliks:
CLEVELANDO OKTETAS, vadovaujamas Ryto Babicko
Laureatė BIRUTĖ PUKELEVICIŪTE

Jūsų dalyvavimas šiame koncerte pagelbės mūsų d'enzačiui ir
toliau testi savo svarbų uždavinį. Kviečiame visus.

Bilietai kainos: \$3.00, \$4.00, \$5.00
ir \$6.00. Visos vietos numeruotas.
BILIETAI GAUNAMI:
Draugo administracijoje,
4545 West 63rd Street
— ir —
Marginuose,
2511 West 69th Street
Tel. — PR 8-4585

Kultūrinė kronika

DRAUDZIAMOJO
LAIKOTARPIO IR 20 AMŽ.
PRADŽIOS LIETUVOS VISKOSIOS
PERIODIKOS MIKROFILMAI
PENNNSYLVANIJOS
UNIVERSITETE

Pennsylvanijos universiteto biblioteka, kurioje yra gausus lituanistikos skyrius. šiuo metu iš Vilniaus universiteto bibliotekos yra gavusi "Tėvynės Sargo", "Apžvalgos" ir "Vilniaus Žinių" mikrofilmus. Jais dabar lengvai gali pasinaudoti laisvajame pasaulyje gyvenantys ir įvairius darbus rāsantys lituanistai.

1973 METŲ RASYTOJU DRAUGIJOS PREMIOS JURY KOMISIJA

Lietuviai Rašytoju draugijos 1000 dol. premijos jury komisija sudaryta iš New Yorko apylinkėje gyvenančių rašytojų. I ją įjeda: Juozas Brazauskas, Paulius Jurkus, Nelė Mazalaitė, Pranas Naujokaitis ir Leonidas Žitkevičius. Komisija vertins laisvajame pasaulyje 1973 m. išleistus mūsų grožinės literatūros knygas. Premijos mecenatas yra Lietuviai fondas.

LAIKRASTINĖ LIETUVIŲ KALBA

Kalbininkas Stasys Barzdžukas žurnalistikos vadoveliui atsiuntė labai išsamų straipsnį "Laikraštinė lietuvių kalbos stilius gairės". Straipsnis bus labai naudingas mūsų redaktoriams ir laikraštininkams. Cia kalbama apie laikraštinio stilius aiškuma, tikslumą, vartojamų žodžių

taisyklėmą, stiliums paprasumas, glauustumą gyvumą, vaizdumą, turtigumą, itaigumą, pretentingų frazių vengimą. Viskas pailiustruota gerai pažintais pavyzdžiais.

BR. RAILA APIE STRAIPSNIU RAŠYMA PERIODIKOJ

Patyręs laikraštininkas Br. RAILA žurnalistikos vadoveliui paraše išsamų straipsnį apie vedamųjų ir kitų straipsnių rašymą laikraščiams. Vadovėlių leidžia Lietuviai žurnalista sajunga. Jo sukūrimė dalyvauja daugiau kaip 20 patynusių lietuvių žurnalistų ir rašytojų. Br. Raila po operacijos jau pasveiko ir gržo į darbą, bet galimas dalykas, kad šiuo metu pabaigoje jau galės pasišvesti daugiau spaudos darbams, išeidamas į pensiją.

TRAGISKAI ZUVO LITERA TORAI RODES DÉMESI POVILAS VAIŠVILA

Chicagoje sausio 27 d. autobuse, susiginčių dėl persėdimo bilietėlio, juoduko šoferio buvo mirintai nušautas Povilas Vaišvila. Persėdimo bilietėlis prie aušauto rastas visai tvarkoj. Povilas Vaišvila buvo 33 metų. Anksčiau mokėsi lietuvių saleziečių gimnazijoje, Italijoje, ir universite, čia, Chicagoje, studijavo filosofiją, klasikines kalbas ir literatūrą. Raši ir pats poezija. Jos kelias atvejais buvo "Draugo" kultūriniam priede. Taipgi lietuvių kalbon vertė naujuosius graikių poetus ir Dylan Thomo poeziją. Šiuo vertimui taipgi buvo spausdinta "Draugo" kultūriniam priede. Pastaruoju metu velionis labiau-

Dailininkė Nijolė Vedegytė-Palubinskienė

Nuotr. V. Maželio

siai domėjosi religiniems problemoms ir aplaiciami misticika, savo tikslai prie jų derindamas visą savo gyvenimo būda, veikseną, net apsirengimą.

NAUJA ADOMO GALDIKO MONOGRAFIJA LIETUVISKAI

Magdalena Galdikiene pasiryžo išleisti dail. Adomo Galduko monografiją ir lietuvių kalba. Monografijoje apie Galduko kūrybą rašo dail. Viktoras Vizgirda, apie jo asmenį bei gyvenimą tremty — kun. Leonardas Andriekus. Lietuviškai monografija savo turiniu skirsis nuo angliskosios. Angliškai, kaip žinome, jau išleista amerikiečių leidyklos October House New Yorke.

PRANCUZŲ ROMANŲ PARODA

Centriniose Chicagoose miestu bibliotekos rūmuose, Michigan ir Randolph gatvių sankryžoje, antrame aukštے atidaryta prancūzų romanų paroda, apimananti laikotarpį nuo 1945 m. iki dabar. Paroda suruošė pati biblioteka, talkinama Prancuzijos kultūrinių tarnybos New Yorke. Paroda teisė iki vasario 15 d. Išstatyta 359 autorų 601 romanai.

BALTIEJI DAILININKU PARODA BOSTONE

Naujosios Anglijos Baltų draugija, veikdama bendromis lietuvių, latvių ir estų pastangomis, metų metu siame mieste vis surengia aukšto lygio baltiečių koncertus, meno parodas ir kt. Tai iš vėl nauja, geroje vietoje ir gera baltų kultūros reprezentacija: šešių dailininkų paroda Boston City Hall parodų salėje. Dažniausiai šie dailininkai: Viktoras Vizgirda, Romas Vieslas; latviai — Maira Dreimanis - Reinbergs ir Uldis Purins; estai — Epp Ojamma ir Hardu Keck. Parodos atidarymas vasario 4 d. 7 val. vak.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmas skiriasi žiūrovams su rezervais.

Paroda teisė visą vasario mėnesį.

Spalvotas filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, iš-

manus, o kartu ir baiginantis.

Svelnesnį sielu žiūrovams ypač

nepatogus žmogaus mirties scena su

konvulsijomis,

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

PATRIOTINIAI DARBAI

Šiai laikais nepatriotinių lietuvių, ypač kurie turi nuo-darbų beveik nėra. Visi, kas ką bedirba, vis dirba tévynės labui. Visi pinigus renka tévynės labui, visi vakarus, su išgérinimu ir be išgérinimo, rengia tévynės labui, rožių valsai, loterijos, piknikai ir šiaip kokie subūviniai, bridžias ir kortos vis skirta patriotinei veiklai. Antraip mes būtume žuve. O jeigu kas tuo sime abejoja, tai jau vyksta kova o kovoti reikia už teisybę, nes kas nekovoja už teisybę, tas, taip sakant, yra niekam tikės. Vienas teigė, kad už teisybę jis gali žmogų užmušti, tai, žinoma, su juo reikia sutikti. Gal kiek ir per daug žmogų užmušti, bet už teisybę žmogų mušti arba kaip kokio Arizono purvo vonelese pamaudyt, tai jau būtina. Žmogus kovoja su rusku, o kas tau tas ruskus: sėdi, pačiupęs Lietuvą, ir viskas, nėra kaip su juo pasimušti ir už teisybę pakovoti, o su save artimai tai kitas reikalas, vardin teisybės jí gal spudoj ar šiaip ar jau privačiai pamokyti teisybę.

Zinoma, juk mes čia esame, kad kovotume už patriotizmą. Salėj ar bare, laikraštyje ar per radiją, seime, susirinkime, privačiai ar pusiua privačiai, mes turime ginti savo tévynę. Ir kas gali ta tévynę geriausiai ginti, jeigu ne tu pats. Kur žmogus stovi, ten žemės centras. Ir už ką tu kovoji, tai yra tikriausia tiesa. Štai, išėjo Jonynės vadovėlis "Namelai mano brangū". Na, ir kai kas be abejonės, nežinės kas nes kovotojas, kaip geras strategas, iš už kampo muša, ūnā, kad vadovėlyje ruskiai eina su kelnėmis, gi mes visi gerai žinome, kad ruskiai yra plikauodegial. Iš viso skarmalai. Vadovėlyje jie idėti bevažiuoją su ratais, o turėjo eiti pėsti. Be to, vaikai kabina trispalvę. Tai aikškai nepatriotizmas, juk vėliau reikia kabinti ne kokiams medyje, bet ant gražaus stulpo, maždaug tokio, koki Marquette Parke pastatė.

Patriotizmą rasina ir JAV prez. Nixonas. Sako, reikia tau-pty, Lietuvą to mokytis nelabai reikia, nes jie jau seniai pamatai, kad bus visokios krizės. Tai liudija ir Lietuvą fondas, kuri labai taupiai sumelės teplaukia. Kai kokie ten žydai giriši, kad sudėjo bilionus, tai per daug nera ko čia didžiuotis, reikia didžiuotis, kad esame tau-pūs, tai padedame Amerikai vi-sas krizes nugalėti. Be to, kiti

Mus nuliūdino taika

Noakui padėjus kovos kirvi Clevelande Balfo seime, pasa-kant, kad daugiau bylu nebus, spyglininkai labai nusiminė. Mes galvojome, kad tenai vyks žiauri kova kirviais ir kalvaijais. Ir tai būtu buvę labai gerai. Kai lietuvių pasimūša ar pasibylinėja, ligonis greičiau pradeda gyti, be drabužių esantis žmogus šilčiau jaučiasi, o išbadėjęs tuoju pa-miršta alkų.

Spyglininkai ir dyglininkai ti-kėjo, kad vyks žiauri kova tarp LB ir Altos praeitais metais ijkusiam Altos seime. Tikėjome, kad visa bus sprendžiama lietuviškai, kimbant į atlapus ar apsišventinant lazdomis. Spyglininkai jau buvo numatę vietą, teisėjus ir išspausdinę bilietus į štokai teismą, bet LB astostavas visiškai nepasirodė, ir visas mū-sų darbas nuėjo per noeką. Ti-kimės, kad mes būsime reikalingi sekaničiams Altos seime. Visi nesutarimai turėtų būti spren-džiami aukščiau aprašytu būdu. Ir tai visus labai pralinksnius.

NESILAIKO PARTIJOS LINIJOS

"Vilnis" išidėjo Klaipėdoje pastatyto poeto K. Donelaičio skulptūrą. Šiaip jau "Vilnis" lai-kosi Maskvos linijos, bet ši kar-ta nesilaikė ir priešingai visiem okupuotos Lietuvos laikraš-tiems, teisiusiems, kad tai skulp-tūra Deltuvos, "Vilnis" paraše-kai, bet Seniui Besmegeniui kol kas pavojujus negresia.

— Jaunimo c. žinios išidėjo straipsnį, kaip kurti Naujus Metus. Manytume, kad verta žinoti ir visiem, taigi pa-teikiame santrauka.

— "Kiekviena sutikta "kiaulystė" iš mūsų artimo yra laiptai i tobulėjima, i dvasinių apsilavymą".

Alf. Nakas

Kodėl bara ir kodėl ne

Kai kas kelia klausimą, kodėl vienus lietuvius okupantas vadina nacionalistais, o kitus tik siek tiek apklaudintais buržuazi-nių vaduotojų. Sovietinis kūrėjas iš ši klausimą gali atsakyti Antano Gustaičio posmu:

Liepi man dainuoti — kaip gulbė pragystu. Liepi man tyleti — kaip grumstas tyliu. Liepi man kenteti, kad mintys pakistu — Vorkutoj ant sniego prišalės gulin.

— Geriausia draugė knyga, geriausias bliūlis televizija

MINISTERIUI PIRMININKUI
IŠ ATOSTOGŲ GRĮŽUS

"The Star" kolumnistas Gary Lautens, slaptai surinkęs žinias, perduoda spaudai tokį vaizdą iš aplinkumos, kada fin. pirm. Pierre Elliot Trudeau grīžo iš atostogų. Min. pirm. laipojės po aukštus kalnus susitikęs su pikto minios piketuojoais, kovo-jėjais, būdamas laive su audringos jūros bangomis ir persikeste-aštreniais žodžiais su pasaulio galingais vyrais — politikais.

Pabūvojės tris savaites Vi-duržemio jūros rajone, Trudeau grīžės prie savo kasdieninio darbo.

— Good morning, Mr. Trudeau, — pasveikines jí vienas artimiausias padėjėjų.

— Kas per gerumas šio ryto? — be abejonės. Trudeau norėjės sužinoti iš padėjėjų.

— Well... oh, — suglemės padėjėjas. — Aš suprantu, mat, pirma diena po atostogų. Bet mes pradésime tuos darbus ir greit užbaigsimė, nors jū susi-krėv gana daug.

— Toji krakmolinta aplakaklė tiesiog žudo mane, — pasiskundė Trudeau. — Kas išrado kak-laraščius ir krakmolintas apli-kakles, turėtų būti pakartas ant artimiausio medžio, — dar pri-dūres min. pirminkinas.

— Aš pasižymėsiau tai, sir. Dabar apie Kvebeką ir apie...

— To hell with Quebec. Ar aš jau sakliau apie žuvį kuria bemaž ko nepagavau Graikių pakrantėj? Žuvis buvo apie triju pėdų ir vieno colio ilgumo.

— Of course, sir! (zinoma pone).

— Galvojau, kad mano foto-grafines nuotraukos bei šibalai-višančios. Aš padariau keletą fotografinių šūvių Capri saloje. Jūs nustebite, — kaip stebuklingai gražiai atrodo.

— Galėtume mes grižti vėl prie Kvebeko, taip pat prie "French-English" problemos?

— Nesisaučiu, kad aš galėčiau išspręsti jas dabar. Kodėl mes negalėtume atsisesti prie puodo-ko kavos ir pakalbėti privačiais reikais?

— Well, bet darbo krūvos vis didėja.

— Ar niekas neskambino, kai aš buvau išvykęs

— O, taip! Prez. Hixonas, Raudonosios Kinijos užsienio

reikalių ministras, karalienė...

— Klausyk, ar aš pasakojau jums apie tą mažytį restoraną, kurį mes suradome Majorkoje? Jums patikyt tenai. Išsiuvinėtos gėlėmis stalties, fantastiškai geras maistas, gitara puiki mu-zika, kuri galėtų priverti ir ak-menį apsiverkti.

— Aš žinau, kad visa tai gražu. Dabar apie tuos telefonu-skambinius. Jūs iš viso buvo 268. Tenai yra sarašas. Tikiu, kad kai kurie reikalingi atsa-kymai dar šandien. Tenai, ant kairiojo stalo, yra laiškai. Jūs iš viso 14,789, i kuriuos...

— Ar jūs gavote pašto atvirutę iš mano kelionės, kurią pa-sišaučiau iš Nicos? Koks tai vie-tos gražumas! Penkias dienas nemačiau jokio debesėlio danguje.

— Nenoriu pertraukti, bet te-

Grīžus iš atostogų

nai, lauke, yra laukianti delega-cija ir tai ne viena: indėnų, dar-bo judėjus, neturtingųjų, eski-mų ir dar gal kokių nors...

— Ar aš jums pasakojau kad mes septynias mylias padarydavom su salionu kuro, plaukdami jachta? Tai visiškai neblogai — ar ne? Pagaliau, jūs niekad gal netenėt tokius gražius saulėleidžių, kokinis galima pamatyti gražiai atrodo.

— Galėtume mes grižti vėl prie Kvebeko, taip pat prie "French-English" problemos?

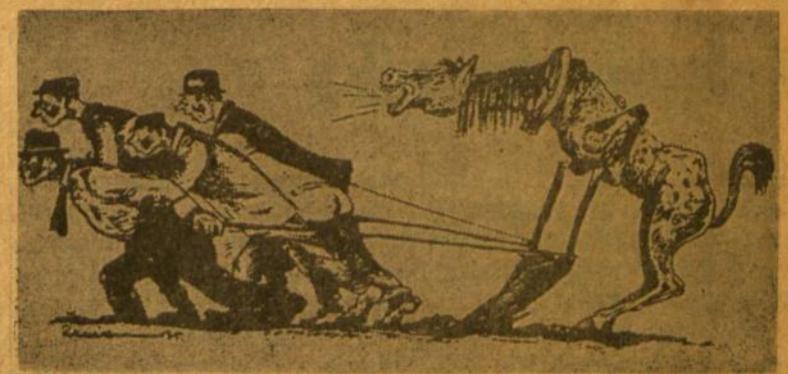
— Nesisaučiu, kad aš galėčiau išspręsti jas dabar. Kodėl mes negalėtume atsisesti prie puodo-ko kavos ir pakalbėti privačiais reikais?

— Well, bet darbo krūvos vis didėja.

— Ar niekas neskambino, kai aš buvau išvykęs

— O, dieve! Ar ši diena kada baigsis?

Paruošė pr. al.

Mintys prakalboms pagerinti

— Psychologas yra tokis žmo-gus, kuris, gražiai merginai jé-jus į kambarį, stebi kitus.

— Geram žmogui ir akmenis negaila.

— Atleidus vadžias, ir arklys staiga pajunta laisvės troškimą.

— Nulis ir aukštyn kojam ap-verstas lieka nulin.

— Paskutinį žodį vištos gyvenime taria puodas.

— Vyras svetimą paslapti saugo ištikimiau, negu savaja-o moteris — savąja, negu svetimą.

— Moteris turėtų ištakėti už vyresnio vyro, nes, nykstant jos grožiui, temsta jo regėjimas.

— Dažnai mums vadovauja ne galva, o pilvas.

— Šiandieniniam amžiujeje jeigu tu nenucini į darbą, tai valžiažiai praranda tiek pat, kiek ir tu pat.

— Kai sriuba prisvilus, dėl skonio nesigindžiam.

— Viena uncija tylos daugiau verta negu svaras atsiprašymo už kvailų kalbą.

— Nekaskitam duobės. Verčiai panaudok tą pačią, kurią jūs tau iškas.

— Niekas sau antausių neskaldo.

Pr. Visvydas

"KAUKIŲ BALIUS"
IR MOKYKLOS BALIUS

(Iš dr. S. Aliūno prakalbos, pa-sakytas Cicero Lituaniastinių mokyklų baliuje, kur programą atliko sol. D. Stankaitė ir muz. A. Vasaitis)

Mūs operos poniuotes grazios, Daug "Kaukių balių" suvadins. Tiktai vadovas Vytautas Radžius Prie stalo nieko neodins.

Dainuos solistės, šoks mergaitės, Kaip ir pastatymus visuos, Cia gros mums muzikas Vasaitis, O ten tik lazdele mosuos.

Ir "Kaukių baliu", ir čia salėj Solistė Dana mus žaves, Bet jau pašoakt tik mūsy baliuj Su soliste kas nors galės.

Cia ir dešrų ir bulvių košės, Konjakas mušasi veiduos, O "Kaukių baliu" Marijus Tau anei trupinio neduos.

Kai trūksta gazolino, savo simpatija tenka šiaip gabenti į kultūrinių parengimų

SPYGLININKĘ RASO

— Lolita rašo: "Kelios geltonplaukės Chicagos gražuolės išnyko iš lietuviško horizonto. Jos pasekė pasirodžiusių Dovydo žvaigždė. Jos laimingos. Gyvena gerai. Kasdien į Izraelio bankeli savo namuose įstaiga po dešimtinę. Vyro simtoji žemė daug svarbesnė, negu Lietuva. Ir taip visą gyvenimą aukos jam. Ar irgi žadu aukotis saviesiems. Kai sulauksiu 22 metų, tuo išvažiuosiu ten, kur gazolinas auga. Ten būsiu penktoji alyvos princė žmona. Juk mane todėl užaugino, kad jiems pagelbėčiau. Mano giminės neturi kuro savo fabrikams ir lėktuvams.

Aš,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,

,